

**UCHWAŁA NR XLII/550/2021
RADY MIEJSKIEJ W CZELADZI**

z dnia 24 listopada 2021 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta
Czeladź na lata 2019-2022 za okres od maja 2019 r. do września 2021 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.),

**Rada Miejska w Czeladzi
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Czeladź na lata 2019-2021 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Czeladzi

mgr Jolanta Moćko

Załącznik do uchwały Nr XLII/550/2021
Rady Miejskiej w Czeladzi
z dnia 24 listopada 2021 r.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD
ZABYTKAMI
MIASTA CZELADŹ NA LATA 2019-2022**
za okres od maja 2019 r. do września 2021 r.

Opracowanie przygotował
mgr Ryszard Szopa
Miejski Konserwator Zabytków Czeladzi
Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Zewnętrznych

Czeladź wrzesień 2021 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Czeladź na lata 2019-2022 został opracowany w listopadzie 2018 roku przez Jakuba Danielskiego. Program został przyjęty Uchwałą Nr VIII/129/2019 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 22 maja 2019r.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje realizację zadań dla wyznaczonych kierunków działań zawartych w okresie 23 maja 2019 do 30 września 2021 r.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 z późn. zm.), burmistrz zobowiązany jest do sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Miejskiej. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać: wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania. Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno - finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

Sprawozdanie sporządzono na podstawie informacji uzyskanych z komórek Urzędu Miasta w Czeladzi: Wydziału Gospodarki Nieruchomościami, Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Zewnętrznych w tym od Miejskiego Konserwatora Zabytków, Wydziału Promocji Miasta, Kultury i Współpracy z Zagranicą oraz jednostek: Miejskiego Zarządu Gospodarki Komunalnej, Muzeum Saturn, Galerii Elektrownia. Sprawozdanie poprzedzone zostało oceną poziomu realizacji GPOnZ, która uwzględniała wykonanie zadań, jakie zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania GPOnZ oraz efektywność ich wykonania.

W GPOnZ sformułowano główny cel:

**POPRAWA ZACHOWANIA ZABYTKÓW,
WŁĄCZENIE ICH W ROZWÓJ GOSPODARCZY I SPOŁECZNY
Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
ORAZ PROMOCJA MIASTA
Z WYKORZYSTANIEM JEGO ZASOBÓW KULTUROWYCH**

Cel długoterminowy I Kształtowanie krajobrazu kulturowego miasta.
Cel krótkoterminowy I Zarządzanie zasobem zabytków.

Kierunek działań I.1. Tworzenie sprawnego systemu zarządzania zabytkami.

Zadanie I.1.1. Wprowadzenie do MPZP odpowiednich zapisów dotyczących kształtowania przestrzeni, zieleni i zabudowy.

Realizacja. W latach 2018-2021 uchwalone zostały następujące Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których uwzględniono zapisy ochrony dziedzictwa kulturowego.

- Uchwała Nr V/53/2019 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 27 lutego 2019r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź- dla terenu pomiędzy ulicami: Będzińska, Grodziecka, nasypem kolejowym, granicą administracyjną z miastem Będzin.
- Uchwała nr XVI/183/2019 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 23 października 2019r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź - dla terenu pomiędzy ul. Wiejską, ul. Nowopogońską, nasypem kolejowym, granicą administracyjną z miastem Sosnowiec, drogą KDG oznaczoną w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź.
- Uchwała Nr XVII/193/2019 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 27 listopada 2019r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź dla terenu w rejonie ulic: Będzińskiej, Staszica, 1 Maja, Katowickiej, Borowej, drogi KDG oznaczonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź, nasypu kolejowego.
- Uchwała Nr XX/247/2020 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 26 lutego 2020r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź - dla terenu pomiędzy ulicami: Staszica, Szpitalną, Wojkowicką, Rolniczą, granicą administracyjną z miastem Siemianowice Śląskie.
- Uchwała Nr XXVII/329/2020 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 30 września 2020r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Czeladź - dla terenu pomiędzy ulicą Będzińską, drogą krajową DK86, nasypem kolejowym.

Zadanie I.1.2. Oznakowanie obiektów ujętych w GEZ, wraz ze zdjęciami poprzez dodanie do warstwy w Systemie Informacji Przestrzennej.

Realizacja. W ramach gminy funkcjonuje Geoportal Gminy Czeladź, na którym udostępniane są plany zagospodarowania przestrzennego. Na planach tych naniesione są zabytki rejestrowe, gminna ewidencja zabytków oraz strefy ochrony konserwatorskiej. W powyższym systemie niestety nie ma dodatkowej warstwy, gdzie można by dołączyć fotografie obiektów zabytkowych. System Informacji Przestrzennej zawiera informacje zgromadzone w NID dotyczące zabytków wpisanych do rejestru.

Zadanie I.1.3. Zadania dla GEZ.

I.1.3.1. Zakładanie nowych kart adresowych w uzgodnieniu z WUOZ dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji, a istotnych dla obrazu dziedzictwa kulturowego miasta;

Realizacja. Założono trzy nowe karty adresowe (w 2020 r. Dom Przedpogrzebowy przy ul. Będzińskiej 66, w 2021 r. figura św. Jana Nepomucena i figura Matki Bożej na placu kościelnym parafii św. Stanisława BM).

I.1.3.2. Aktualizacja zmian w stosunkach własnościowych oraz zmian stanu prawnego jak aktualne formy ochrony;

Realizacja. Aktualizowano dwie karty w zakresie zmiany funkcji.

I.1.3.3. Systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane nowe dane i aktualizowaną w przypadku zmian w wyniku rozbiórek i remontów dokumentację fotograficzną;

Realizacja. Uzupełniono 5 kart o fotografię związane z przeprowadzonymi remontami.

I.1.3.4. Propozycje skreślenia z GEZ obiektów nieistniejących oraz takich, które utraciły cechy zabytkowe w wyniku modernizacji;

Realizacja. Przygotowano jedną propozycję skreślenia obiektu z GEZ.

Zadanie I.1.4. Prowadzenie okresowych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych stanowiących własność miasta, w celu wytypowania najbardziej zagrożonych, wymagających niezbędnych remontów, na tej podstawie opracowanie planu remontów w ścisłym powiązaniu z WKZ.

Realizacja. Przeprowadzono okresową kontrolę i wytypowano jeden obiekt znajdujący się w GEZ i będący własnością miasta, który wymaga niezbędnych remontów (Szyb II na terenie byłej kopalni „Saturn”). Trwa postępowanie wyłaniające wykonawcę projektu remontu.

Zadanie I.1.5. Prowadzenie monitoringu możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w tym również z różnych programów i inicjatyw europejskich, przeznaczonych na działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Realizacja. Prowadzony jest stały monitoring możliwości pozyskania środków zewnętrznych w ramach Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Zewnętrznych.

Zadanie I.1.6. Merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o przyznanie środków na odnowę zabytku z funduszy unijnych, budżetu państwa oraz dotacji samorządowych.

Realizacja. Nie zgłosił się do MKZ żaden właściciel z prośbą o pomoc w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki zewnętrzne na remonty zabytków.

Kierunek działań I.2. Promocja dziedzictwa kulturowego miasta.

Zadanie I.2.1. Tworzenie i znakowanie tras turystycznych i ciągów spacerowych umożliwiających wędrowanie pozwalające na zapoznanie się z walorami przyrodniczymi i kulturowymi miasta, wraz z oznakowaniem tych tras.

Realizacja. W minionym okresie nie podejmowano działań.

Zadanie 1.2.2. Wykorzystywanie obiektów zabytkowych w tworzeniu produktów turystycznych lub obsługę ruchu turystycznego.

Realizacja. Aktualnie na terenie Miasta Czeladź powstaje pilotażowy projekt „mówiących pomników”. Na czterech obiektach o dużym znaczeniu historycznym tj. GSW Elektrownia wraz z terenami KWK Saturn, Muzeum Saturn, Rzeźbie Katarzyny Włodyczkowej oraz lampie górniczej na tzw. Piaskach, zostaną zainstalowane specjalne kody QR, dzięki którym pomniki będą mogły „oddzwonić” do zwiedzających i opowiedzieć im swoją historią w następujących językach: polskim, angielskim, niemieckim, francuskim i rosyjskim. Planowane uruchomienie projektu to listopad 2021. W ramach działalności Galerii Sztuki Współczesnej „Elektrownia” realizowane były w przestrzeniach postindustrialnych wystawy i wernisaże, koncerty muzyczne. Galeria organizowała święto Szlaku Zabytków techniki – Industriada.

Zadanie I.2.3. Podjęcie działań na rzecz opracowania i promocji markowego produktu turystycznego, jakim może być zespół zabudowań przemysłowych kopalni „Saturn”, prowadzących do zagospodarowania i udostępnienia wszystkich obiektów.

Realizacja. Zlecono w 2021 r. w ramach Muzeum Saturn opracowanie projektu koncepcyjnego wystawy stałej dedykowanej etosowi pracy górniczej oraz historii górnictwa na terenach Zagłębia Dąbrowskiego. Wystawa jako produkt turystyczny wraz z ofertą kulturalną przyszłego Postindustrialnego Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego w Zagłębiu będzie stanowiła markowy produkt turystyczny. Również teren byłej kopalni „Saturn” a w szczególności tereny inwestycyjne tzw. brownfield’y jest przedmiotem kampanii promocyjno – reklamowej w TV, internecie i poprzez materiały poligraficzne.

Zadanie I.2.4. Popularyzacja zasobów kulturowych w środkach masowego przekazu.

Realizacja. W okresie wakacyjnym, Miasto Czeladź zrealizowało wspólnie z telewizją TVT program „Czas na wakacje z TVT”, który został wyemitowany na antenie stacji oraz na jej kanale w serwisie YouTube. W programie, ekipa reporterska odwiedziła takie obiekty na terenie miasta jak: GSW Elektrownia, Muzeum Saturn czy Kopalnia Kultury. Widzowie mogli dzięki temu poznać nie tylko ich historię, lecz również ciekawą ofertę kulturalną. Link do programu:

<https://www.youtube.com/watch?v=Bl66bEtRg8c>

Zadanie I.2.5. Promowanie tematyki ochrony dziedzictwa do systemu edukacji

przedszkolnej i szkolnej poprzez wspieranie i organizowanie zajęć na rzecz budowania więzi ze środowiskiem kulturowym miasta.

Realizacja. Nie realizowano z uwagi na COVID – 19.

Zadanie I.2.6. Utworzenie na Starym Mieście punktu informacji o mieście.

Realizacja. Nie realizowano.

Zadanie I.2.7. Podjęcie współpracy z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowanie obiektów zabytkowych na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych, w celu informowania i ułatwiania dojazdu do tych obiektów.

Realizacja. Nie realizowano.

Zadanie I.2.8. Stworzenie trasy turystycznej po kapliczkach (figurach), krzyżach znajdujących się na terenie gminy, w postaci mapy z umieszczeniem ww obiektów.

Realizacja. Aktualnie na terenie Miasta Czeladź powstaje pilotażowy projekt „mówiących pomników” (opisany w Zadaniu 1.2.2.).

Cel krótkoterminowy II. Organizacja ładu przestrzeni zabytków.

Kierunek działań II.1. Konserwacja i restauracja zabytków.

Zadanie II.1.1. Konserwacja i restauracja obiektów zabytkowych, w tym zespołu przemysłowego kopalni „Saturn” oraz utworzenie układów zieleni.

Realizacja. W 2020 roku wyłoniono wykonawcę prac (Anna-Bud Sp. z o.o.) i przystąpiono do realizacji, termin ukończenia inwestycji wiosna 2022 r.

Zadanie II.1.2. Stymulowanie odnowy elewacji budynków w przestrzeniach zabytkowych.

Realizacja. Miasto dysponuje corocznym budżetem na dotacje do prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru (Uchwała Nr XLIII/531/2017 z dnia 27 września 2017). W 2019 r. przyznana została dotacja parafii św. Stanisława Biskupa BM w wysokości 100 000 zł, jednakże środki nie zostały przekazane, gdyż nie zostały spełnione warunki wypłaty kwoty dotacji. W latach 2020 i 2021 nie wpłynęły wnioski o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie.

Zadanie II.1.3. Uaktualnienie uchwały w sprawie zasad udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane dotyczące zabytków, zgodnie z obowiązującymi przepisami dającymi możliwość dotowania także obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Realizacja. Nie sporządzono stosownej uchwały wraz z regulaminem umożliwiającą dotowanie prac przy zabytkach wpisanych do GEZ z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu Miasta Czeladź.

Zadanie II.1.4. Prowadzenie okresowych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków stanowiących własność gminy, w celu wytypowania najbardziej zagrożonych, wymagających niezbędnych remontów, na tej podstawie opracowanie planu remontów.

Realizacja. Miasto nie jest właścicielem żadnego budynku wpisanego do rejestru zabytków. W przypadku budynku przy u. 3 Kwietnia 8 właścicielem jest Skarb Państwa a Gmina użytkuje. Budynek był kontrolowany pod względem stanu zachowania i nie zachodzi konieczność wykonania pilnych prac remontowych lub konserwatorskich.

Kierunek działań II.2. Uporządkowanie przestrzeni zabytkowych.

Zadanie II.2.1. Wspieranie lub prowadzenie prac porządkowych i projektowych na terenach zabytkowych parków oraz cmentarzach znajdujących się na terenie miasta.

Realizacja. Na cmentarzach w okolicy Święta Zmarłych prowadzona jest doroczna kwesta na ratowanie najcenniejszych pomników nagrobnych. W minionych dwóch latach nie prowadzono prac konserwatorskich.

Na cmentarzu żydowskim corocznie są prowadzone prace pielęgnacyjne i porządkowe.

W 2021 r. odsłonięto pomnik Szlaku Orłat Lwowskich w Czeladzi Piaskach oraz Obelisk upamiętniający żołnierzy polskich poległych w 1918 r w potyczce z Niemcami (rekonstrukcja pomnika z 1939r).

Celu długoterminowy II Kształtowanie krajobrazu kulturowego miasta.

Cel krótkoterminowy III Wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z zabytkami miasta.

Kierunek działań III.1. Aktywizacja przestrzeni historycznych.

Zadanie III.1.1. Kontynuacja organizowania na rynku imprez upamiętniających ważne wydarzenia historyczne, odnowa tradycyjnych jarmarków czeladzkich.

Realizacja.

Zadanie III.1.2. Ustalenie z właścicielami wybranych obiektów zabytkowych, wpisanych do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, możliwości i zasad ich udostępnienia dla celów publicznych, edukacyjnych.

Realizacja. Rozpoczęte zostały rozmowy z parafiami pw. św. Stanisława i pw. Matki Bożej Bolesnej w celu udostępniania obiektów sakralnych do celów turystycznych, publicznych i edukacyjnych.

Kierunek działań III.2. Kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców

wobec zabytków.

Zadanie III.2.1. Organizowanie wycieczek edukacyjnych po dzielnicy i mieście, dodatkowo organizowanie dzielnicowych festynów lub innych imprez integracyjnych w celu lepszego poznania dzielnicy i miasta.

Realizacja. Z uwagi na COVID – 19 nie organizowano wspólnych działań w tym wycieczek, festynów, spotkań.

Zadanie III.2.2. Organizacja warsztatów, konkursów itd., dla młodzieży przybliżających historię, tradycję i zabytki miasta i dzielnicy.

Realizacja.

Zadanie III.2.3. Nagłośnienie, promowanie, i informowanie lokalnej społeczności, o ważnych okryciach konserwatorskich i archeologicznych, w celu budowania tożsamości historycznej oraz kreowania właściwych zachowań wobec dziedzictwa kulturowego.

Realizacja. Powyższe zadanie jest realizowane poprzez zamieszczanie relacji i informacji w „Oficynie Saturnowskiej” oraz miejscowej gazecie.

W GPOnZ został również zapisany plan przeprowadzenia prac remontowych przy następujących obiektach zabytkowych;

1. Remont przebudowa i adaptacja budynku warsztatów elektrycznych i transformatorowni dawnej kopalni „Saturn” na Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej.

Realizacja. W roku 2019 ukończono prace remontowo-adaptacyjne i oddano do użytku CUSi AL Saturn przy ul. A. Biedermanna 2 (zarządzający MOPS), pozwolenie na użytkowanie obiektu z 4.11.2020 r.

2. Remont, przebudowa i adaptacja zabytkowego budynku położonego przy pl. Rynek 22 na Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej.

Realizacja. 2.10.2020 r. miał miejsce odbiór końcowy (7.10.2020 przyjęcie zawiadomienia o zakończeniu budowy przez PINB).

3. Remont, przebudowa i adaptacja budynku cechowni, łaźni, szatni i administracji dawnej kopalni „Saturn” na Postindustrialne Centrum Dziedzictwa Górniczego Węglowego w Zagłębiu.

Realizacja. W 2020 roku wyłoniono wykonawcę prac (Anna-Bud Sp. z o.o.) i przystąpiono do realizacji, termin ukończenia inwestycji wiosna 2022 r.

4. Rewitalizacja budynku warsztatów mechanicznych dawnej kopalni „Saturn” wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – remont przebudowa, rozbudowa i adaptacja na potrzeby krytego basenu.

Realizacja. Uzyskano pozwolenie na budowę z dnia 15.10.2019 r. Prowadzone są zabiegi o pozyskanie środków zewnętrznych na realizację zadania.

5. Rewitalizacja i przebudowa budynku Domu Ludowego przy ul. 21 Listopada 10 na potrzeby Centrum Kultury i rekreacji wraz z zagospodarowaniem terenu.

Realizacja. Przygotowany został Program Funkcjonalno – Użytkowy Domu Ludowego na potrzeby centrum kultury i rekreacji wraz z zagospodarowaniem terenu (sierpień 2018).

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r. Poz. 282 ze zm.) Burmistrz sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami przedstawiając je Radzie Miejskiej. Sprawozdanie zostało opracowane przez Miejskiego Konserwatora Zabytków po wcześniejszym zgromadzeniu i opracowaniu informacji dotyczących dóbr kultury i zabytków uwzględnionych w GPOnZ. Opieka nad zabytkami wynikająca z Programu jest realizowana zgodnie z celami i zadaniami w stopniu właściwym.